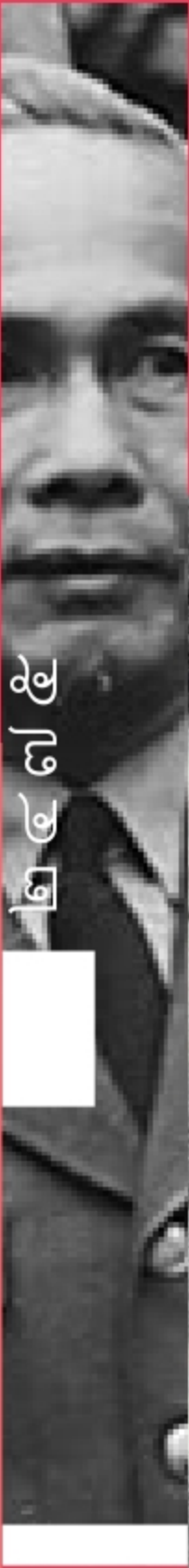

ย้อน
รอย
การปฏิวัติ
๒๔๗๕
การกบฏ
และ
การต่อสู้
โดย
ประชาชน

ครั้งที่ ๑ กบฏ ร.ศ.๑๓๐
ครั้งที่ ๒ กบฏบวรเดช
ครั้งที่ ๓ กบฏนายสิบ
ครั้งที่ ๔ กบฏพระยาทรงสุรเดช
ครั้งที่ ๕ กบฏเสนานิการ
ครั้งที่ ๖ กบฏแบ่งแยกดินแดน
: ย้อนตำนาน
ขุนพลแห่งภูพาน
"เตียง ศิริขันธ์"
ครั้งที่ ๗ กบฏวังหลวง
: ย้อนรอยการสังหาร ๔ รัฐมนตรี
ครั้งที่ ๘ กบฏแมนฮัตตัน
ครั้งที่ ๙ กบฏสันติภาพ
ครั้งที่ ๑๐ กบฏ พ.ศ.๒๕๐๗
ครั้งที่ ๑๑ กบฏ ๒๖ มีนาคม
พ.ศ.๒๕๒๐
ครั้งที่ ๑๒ กบฏยังเติร์ก
ครั้งที่ ๑๓ กบฏทหารนอกราชการ

การก่อความไม่สงบ ๒๕๓๕

๖ ตุลาคม ๒๕๑๙

๒๔๗๕

การปฏิวัติ ๒๔๗๕

๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

การกบฏ ๑๓ ครั้ง

การก่อการกำเริบโดย
ประชาชน ๔ ครั้ง

การรัฐประหาร ๑๓ ครั้ง

คนข่าว ๒๔๙๙
รวบรวมและเรียบเรียง

ย้อนรอย
การปฏิวัติ

๒๔๗๕

การกบฏ
และการต่อสู้โดยประชาชน

คนข่าว ๒๕๕๕
รวบรวมและเรียบเรียง

ย้อนรอยการปฏิวัติ ๒๔๗๕ การกบฏและการต่อสู้โดยประชาชน

คนขาว ๒๔๙๙

ราคา ๒๔๕ บาท

๑ได้รับอนุญาตจัดพิมพ์จากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ.๒๕๕๘ ห้ามลอกเลียนส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ มิเช่นนั้นจะถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์และมีความผิดทางอาญา

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์ เพชรพินิจ

ในเครือบริษัท เพชรประกาย จำกัด

๘๑ อาคารเพชรประกาย ถนนเสรีไทย

แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๓๕ # ๑๐๓ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๖๘

Homepage : <http://www.phetpraguy.com>

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

คนขาว ๒๔๙๙

ย้อนรอยการปฏิวัติ ๒๔๗๕ การกบฏและการต่อสู้โดยประชาชน.

--กรุงเทพฯ : เพชรพินิจ, ๒๕๖๖.

๒๔๐ หน้า.

๑. ไทย--การเมืองและการปกครอง. ๒. กบฏ. I. ชื่อเรื่อง.

๓๒๐.๙๕๙๓

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๕๗๘-๗๖๖-๖

บรรณาธิการ พินิจ จันทร

ออกแบบปก มะจิง

ศิลปกรรม มะจิง

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซี แอนด์ เอ็น

๑๙๙ หมู่ที่ ๕ ซอยพุทธบูชา ๔๔ ถนนพุทธบูชา

แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ ๑๐๑๔๐

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท เพชรประกาย จำกัด

๘๑ อาคารเพชรประกาย ถนนเสรีไทย

แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๓๕ # ๑๐๓ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๖๘

Homepage : <http://www.phetpraguy.com>

.....

การปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
โดยกษัตริย์หรือพ่อขุนแห่งกรุงสุโขทัย
ทรงเป็นประมุข และทรงปกครองประชาชน
ในรูปแบบ พ่อปกครองลูก คือ
ถือพระองค์เป็นเสมือนหนึ่งพ่อผู้ใกล้ชิดกับราษฎร

.....

คำนำ

สำนักพิมพ์

กล่าวว่า นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๕ มา นานกว่า ๘ ทศวรรษ หากแต่ความขัดแย้งและการต่อสู้ทางการเมือง รวมทั้งความเห็นต่างหรืออุดมการณ์ระหว่างฝ่ายศักดินาใน “ระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์” กับ “ระบอบใหม่” ภายใต้บริบทแห่งประชาธิปไตยก็ยังเสมือนหนึ่งไฟไม่มอดเชื้อ ยังคงปะทุเป็นลาวามาโดยตลอด ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าเมื่อระบอบใหม่มีแนวโน้มว่าจะแข็งแกร่งยาก แก่การเอาอยู่ ก็จะเริ่มเกิดความวุ่นวายนำไปสู่การรัฐประหาร และในทางกลับกัน เมื่ออีกฝ่ายสืบทอดอำนาจแบบไม่ยอมวางมือก็จะเริ่มมีการก่อกบฏ (ถ้าชนะก็เรียกว่าเป็นการรัฐประหาร)

นอกจากนี้แล้ว ยังเกิดการลุกฮือขึ้นมาขับไล่ซึ่งทางการเรียกว่า เป็นการก่อความไม่สงบหรือเป็นการก่อการกำเริบโดยประชาชน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการก่อการกำเริบโดยประชาชนในช่วงกบฏสันติภาพ ๒๔๙๕ ในเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ในเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ และล่าสุดในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ๒๕๓๕

ทั้งหมดนี้ เชื่อว่าจะไม่ใช่ครั้งสุดท้าย แม้กระทั่งในยุครัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ยึดอำนาจมาแล้วกว่าครึ่งทศวรรษในปัจจุบันก็ตาม

บรรณาธิการ

คำนำ ผู้เขียน

ทั้งนี้ แม้ว่าประเทศไทยจะได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจาก “ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์” มาเป็น “ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข” เมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๕ แล้วก็ตาม

หากย้อนหลังดูประวัติศาสตร์แล้วจะเห็นได้ว่ามีกบฏรัฐประหาร มาแล้วถึง ๑๓ ครั้ง และเกิดกบฏอีก ๑๓ ครั้ง อีกทั้งยังเกิดเหตุการณ์สำคัญโดยการก่อความไม่สงบ หรือที่เรียกกันเป็นทางการว่าการก่อการกำเริบโดยประชาชน หรือ People's uprising ซึ่งเป็นคำศัพท์ทางการเมืองที่หมายถึง การลุกขึ้นต่อต้านอำนาจผู้ปกครองหรือภาครัฐ อันกระทำโดยประชาชนที่พร้อมใจกันในประเทศใดประเทศหนึ่ง

ทั้งนี้โดยมีประเด็นการต่อสู้ต่อต้านที่ต่างกันออกไป เช่น การต่อต้านการสืบทอดอำนาจ การต่อต้านระบอบอำนาจนิยมแบบเบ็ดเสร็จ และการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นต้น

ด้วยความปรารถนาดี

คนข่าว ๒๕๙๙

สารบัญ

บทที่ ๑

ย้อนรอยการเปลี่ยนแปลงสยามสู่ลัทธินิยม แบบตะวันตก

๑๓

บทที่ ๒

ย้อนรอยการปฏิวัติ ๒๔๗๕

๒๓

- มูลเหตุและเบื้องหลังเหตุการณ์สำคัญ ๒๔
- รัฐธรรมนูญแผ่นดินของรัชกาลที่ ๕ ๒๘
- ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครอง
ของกลุ่มกบฏ ร.ศ.๑๓๐ ๓๕
- การเรียกร้องต้องการรัฐธรรมนูญของกลุ่มเจ้านาย
และข้าราชการใน ร.ศ.๑๐๓ ๔๑
- แนวพระราชดำริและการเตรียมการ
เรื่องระบอบประชาธิปไตยของรัชกาลที่ ๖ ๔๙
- แนวพระราชดำริและการเตรียมการ
เรื่องระบอบประชาธิปไตยของรัชกาลที่ ๗ ๕๒
- สภากรรมการองคมนตรี ๕๕
- การเตรียมการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๖๐
- ลำดับเหตุการณ์ยึดอำนาจ “๒๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๗๕” ๖๕
- สมาชิกคณะราษฎร ๗๑
- ลำดับเหตุการณ์ก่อนการปฏิวัติ (พ.ศ.๒๔๖๙-๒๔๗๕) ๗๓
- ลำดับเหตุการณ์หลังการปฏิวัติ (พ.ศ.๒๔๗๕-๒๕๐๓) ๗๕

ย้อนรอยการก่อกบฏ

๙๗

- ครั้งที่ ๑ กบฏ ร.ศ.๑๓๐ ๙๙
- ครั้งที่ ๒ กบฏบวรเดช ๑๐๒
- ครั้งที่ ๓ กบฏนายสิบ ๑๑๔
- ครั้งที่ ๔ กบฏพระยาทรงสุรเดช ๑๑๘
- ครั้งที่ ๕ กบฏเสนานิการ ๑๒๔
- ครั้งที่ ๖ กบฏแบ่งแยกดินแดน ๑๒๖

ย้อนตำนานขุนพลแห่งภูพาน “เตี้ยง ศิริขันธ์”

กบฏแบ่งแยกดินแดน พ.ศ.๒๔๙๑
- ครั้งที่ ๗ กบฏวังหลวง ๑๓๙

ย้อนรอยการสังหาร ๔ รัฐมนตรี
- ครั้งที่ ๘ กบฏแมนฮัตตัน ๑๔๔
- ครั้งที่ ๙ กบฏสันติภาพ ๑๔๗
- ครั้งที่ ๑๐ กบฏ พ.ศ.๒๕๐๗ ๑๕๑
- ครั้งที่ ๑๑ กบฏ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๒๐ ๑๕๕
- ครั้งที่ ๑๒ กบฏยังเติร์ก ๑๖๑
- ครั้งที่ ๑๓ กบฏทหารนอกราชการ ๑๖๕

บทที่ ๔

ย้อนรอยการสืบทอดอำนาจ

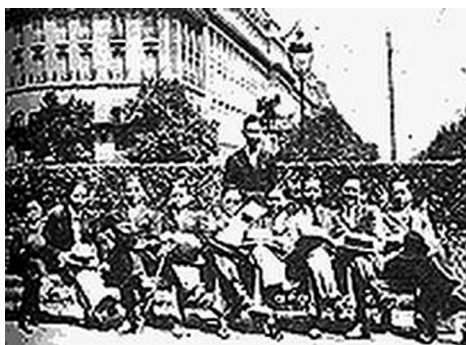
และการต่อสู้ของประชาชน

๑๗๕

- การต่อสู้ของประชาชน ๑๘๑
- ครั้งที่ ๑ การก่อการกำเริบโดยประชาชน
ในช่วงกบฏสันติภาพ พ.ศ.๒๔๙๕ ๑๘๓
- ครั้งที่ ๒ การก่อการกำเริบโดยประชาชน
ในเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา พ.ศ.๒๕๑๖ ๑๘๖
- ครั้งที่ ๓ การก่อการกำเริบโดยประชาชน
ในเหตุการณ์ ๖ ตุลา พ.ศ.๒๕๑๙ ๑๙๖
- ครั้งที่ ๔ การก่อการกำเริบโดยประชาชน
ในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.๒๕๓๕ ๒๑๖

ภาคผนวก

๒๓๖

คณะราษฎรที่ปารีส (คณะผู้ก่อการ ๒๔๖๘)

๒๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๗๕ ได้มีกลุ่มบุคคลที่เรียกว่า
คณะราษฎร ได้ทำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองจาก
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ
ประชาธิปไตย เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงทาง
การเมืองการปกครองของประเทศไทยอย่างมาก

ย้อนรอยการเปลี่ยนแปลงสยาม สู่ลัทธินิยมแบบตะวันตก

ประวัติศาสตร์ที่มีการค้นพบในประเทศไทยที่เก่าแก่ที่สุดคือ ที่บ้านเชียง โดยสิ่งของที่ขุดพบมาจากในสมัยยุค ๓,๖๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช (ยุคหินใหม่) โดยมีการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้สำริด และมีการปลูกข้าว รวมถึงการติดต่อระหว่างชุมชนและเกิดระบอบการปกครองขึ้น

มีหลายทฤษฎีหรือแนวคิดที่พยายามหาที่มาของชนชาติไทย ทฤษฎีดั้งเดิมตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ.๒๔๘๗) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพิจารณาภาษา เชื่อว่าชาวไทยในสมัยก่อนเคยมีถิ่นอาศัยอยู่ขึ้นไปทางตอนเหนือถึงแถบเทือกเขาอัลไต จากนั้นได้มีการทยอยอพยพเคลื่อนย้ายลงมาทางใต้สู่คาบสมุทรอินโดจีนหลายระลอกเป็นเวลาต่อเนื่องกันหลายพันปี โดยเชื่อว่าเกิดจากการแสวงหาทรัพยากรใหม่ แต่ทฤษฎีนี้ขาดหลักฐานทางโบราณคดีที่น่าเชื่อถือและไม่ค่อยจะได้รับการยอมรับเท่ากับในอดีต

ในขณะเดียวกันก็มีหลายทฤษฎีหรือสมมติฐานที่อธิบายว่าเดิมชนชาติไทได้อาศัยอยู่เป็นบริเวณกว้างขวางในทางตอนใต้ของจีนจนถึงภาคเหนือของไทย และได้มีการอพยพลงใต้เรื่อย ๆ เข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนคาบสมุทรอินโดจีน จากนั้นได้อาศัยกระจัดกระจายปะปนกับกลุ่มชนดั้งเดิมในพื้นที่โดยไม่มีปัญหามากนัก

ทั้งนี้ อาจเนื่องด้วยดินแดนคาบสมุทรอินโดจีนในช่วงเวลานั้นยังมีพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมาก ในขณะที่มีกลุ่มชนอาศัยอยู่เบาบาง ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรจึงไม่รุนแรง รวมทั้งลักษณะนิสัยของชาวไทยนั้นเป็นผู้อ่อนน้อมและประนีประนอม ความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยกลุ่มต่าง ๆ อาจมีการติดต่ออย่างใกล้ชิดอยู่บ้าง ในฐานะของผู้มีภาษา วัฒนธรรม และที่เหมือนกัน แต่การรวมตัวเป็นนิคมขนาดใหญ่หรือแว่นแคว้นยังไม่ปรากฏ

ในเวลาต่อมา เมื่อมีชาวไทยอพยพลงมาอาศัยอยู่ในดินแดนคาบสมุทรอินโดจีนเป็นจำนวนมากขึ้น ชาวไทยจึงเริ่มมีบทบาทในภูมิภาค แต่ก็ยังคงจำกัดอยู่เพียงการเป็นกลุ่มอำนาจย่อย ๆ ภายใต้อำนาจการปกครองของชาวมอญและขอม กระทั่งอำนาจของขอมในดินแดนที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเริ่มอ่อนกำลังลง กลุ่มชนที่เคยตกอยู่ภายใต้อำนาจปกครองของขอม รวมทั้งกลุ่มของชาวไทยจึงเริ่มมีบทบาท

ในช่วงต่อมา มีการปกครองของหลายอาณาจักรในบริเวณที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่ ชาวมอญ ชาวมอญ ขวามอญ โดยอาณาจักรที่สำคัญ ได้แก่ อาณาจักรทวารวดีในตอนกลาง อาณาจักรศรีวิชัยในตอนใต้ และอาณาจักรขอมซึ่งมีศูนย์กลางการปกครองที่นคร

วัด โดยคนไทยมีการอพยพมาจากดินแดนทางตะวันตกเฉียงใต้และทางใต้ของจีนผ่านทางลาว

คำว่า **ไทย** นั้นแม้พ้องเสียงกับคำว่า **ไท** หรือ **ไต** ซึ่งเป็นชื่อเรียกตัวเองของกลุ่มคนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน แต่ชื่อ **ไทย** หรือ **ประเทศไทย** นั้นได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการใน พ.ศ.๒๔๘๒ แทนชื่อ ประเทศสยาม

อย่างไรก็ตาม คำว่า **ไทย** หรือ **ไท** ได้ปรากฏเป็นชื่อเรียกขานอาณาจักรหรือประเทศของผู้คนตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยเอกสารราชการครั้งนั้นระบุคำว่า **กรุงไทย** หรือ **กรุงไท** ขณะเดียวกันก็ยังใช้คำว่า **สยาม** ร่วมไปด้วย

เอกสารประวัติศาสตร์ของชาวตะวันตกต่างระบุถึงคำเรียกชื่ออาณาจักรของคนพื้นเมืองเช่นนี้ ขณะที่ชาวตะวันตกต่างนิยมเรียกว่า อาณาจักรสยาม

การศึกษาที่มาของชื่อ **ไทย** หรือ **ไท** และ **สยาม** เป็นหัวข้อสำคัญของนักวิชาการจำนวนมากมาเป็นเวลานาน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกระแสความรู้สึกราชาตินิยม และ **จิตร ภูมิศักดิ์** ซึ่งเป็นหนึ่งในนักวิชาการที่มีชื่อเสียงในการศึกษาประเด็นดังกล่าวนี้

รายชื่ออาณาจักรโบราณในบริเวณที่เป็นดินแดนของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่

- อาณาจักรทวารวดี
- อาณาจักรละโว้
- อาณาจักรฟูนัน

- อาณาจักรขอม
- อาณาจักรโคตรบูรณ
- อาณาจักรหริภุญชัย
- อาณาจักรโยนกเชียงแสน
- อาณาจักรตามพรลิงค์
- สมัยอาณาจักรสุโขทัย และยุครุ่งเรืองของอาณาจักรล้านนา

ในปี พ.ศ. ๑๗๙๒-พ.ศ. ๑๙๔๑ ได้มีการสถาปนากรุงสุโขทัยขึ้นเป็นราชธานี ข้อมูลทางประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัยช่วงแรกมาจากศิลาจารึกหลักที่ ๑ ที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพบ กล่าวได้ว่าในสมัยสุโขทัยเป็นการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ กษัตริย์หรือพ่อขุนแห่งกรุงสุโขทัยทรงเป็นประมุข และทรงปกครองประชาชนในรูปแบบ **พ่อปกครองลูก** คือ ถือพระองค์เป็นเสมือนพ่อผู้ใกล้ชิดกับราษฎรที่เปรียบเสมือนลูก

โดยสภาพการเมืองและสังคมในสมัยนั้นมีสิทธิและเสรีภาพ กษัตริย์มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองป้องกันภัยและส่งเสริมความสุขให้ราษฎร การดำรงชีวิตของผู้คนได้รับการรับรองเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ทั้งด้านเกษตรกรรมและค้าขาย ยุคสมัยที่รุ่งเรืองที่สุดคือรัชกาลพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

ในช่วงเวลาเดียวกัน อาณาจักรล้านนาได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๑๘๐๒ โดย **พญามังราย** ที่ขยายอำนาจมาจากกลุ่มแม่น้ำกกและอิงสู่ลุ่มแม่น้ำปิง

พญามังรายได้สร้างเมืองเชียงใหม่และทรงมีความสัมพันธ์อันดีกับ **พ่อขุนรามคำแหง** แห่งสุโขทัย

อาณาจักรเชียงใหม่หรือล้านนา มีอำนาจสืบต่อมาในแถบลุ่มแม่น้ำปิง แต่เชียงใหม่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นนักกับอาณาจักรอยุธยาหรือ **กรุงศรีอยุธยา** ที่เรืองอำนาจในพุทธศตวรรษที่ ๑๙-๒๐ มีการทำสงครามผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะอย่างต่อเนื่อง

ในที่สุดเชียงใหม่ได้ปราชัยต่อพม่าใน พ.ศ.๒๑๐๑ ถูกพม่ายึดครองอีกครั้งในราว พ.ศ.๒๓๑๐ กระทั่งเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๑๔ **สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช** และ **พระบรมราชาธิบดีกาวิละ** ได้ทรงขับไล่พม่าออกจากดินแดนล้านนา โดยหลังจากนั้น พระบรมราชาธิบดีกาวิละได้ทรงปกครองอาณาจักรล้านนาในฐานะประเทศราชสยาม

สมัยอาณาจักรอยุธยา

อยุธยา ในช่วงแรกนั้นมิได้เป็นศูนย์กลางของชาวไทยในดินแดนคาบสมุทรมอินโดจีนทั้งปวง แต่ด้วยความเข้มแข็งที่ทวีเพิ่มขึ้น ประกอบกับวิธีการที่ทางการสร้างความสัมพันธ์กับชาวไทยกลุ่มต่างๆ ในที่สุดอยุธยาก็สามารถรวบรวมกลุ่มชาวไทยต่างๆ ในดินแดนแถบนี้ให้เข้ามาอยู่ภายใต้อำนาจได้ นอกจากนี้ยังกลายมาเป็นรัฐมหาอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างรวดเร็ว

ในสมัยอาณาจักรอยุธยา มีการติดต่อกับต่างประเทศอยู่หลายชาติ โดยชาวโปรตุเกสได้เดินทางมายังกรุงศรีอยุธยาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ หลังจากนั้น ชาติที่เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมากและมีบทบาทสำคัญ ได้แก่ ชาวดัตช์ ชาวฝรั่งเศส ชาวจีน และชาวญี่ปุ่น

อาณาจักรอยุธยาเป็นอาณาจักรที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลจากทิศเหนือจรดอาณาจักรล้านนา ไปจรดคาบสมุทรมลายูทางทิศใต้ แต่ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ อาณาจักรอยุธยาได้ประสบกับความเสื่อมถอยเนื่องมาจากการแย่งอำนาจทางการเมืองระหว่างเจ้านายและขุนนาง จนกระทั่งในปี พ.ศ.๒๓๑๐ **พระเจ้ามังระ** ได้ส่งกองทัพเข้าปล้นสะดมกรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จ ซึ่งในประวัติศาสตร์นับว่าเป็นการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ ซึ่งซ้ำรอยเดิมกับการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่หนึ่งในปี พ.ศ.๒๑๑๒

อาณาจักรอยุธยาเป็นอาณาจักรของคนไทยมาเป็นเวลานานกว่า ๔๑๗ ปี มีพระมหากษัตริย์ปกครองทั้งสิ้น ๓๓ พระองค์

สมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์

ในปี พ.ศ.๒๓๑๐-๒๓๒๕ เริ่มต้นหลังจากที่ **สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช** ได้ขับไล่ทหารพม่าออกจากแผ่นดินไทย ทำการรวมชาติ และได้ย้ายเมืองหลวงมาอยู่ที่กรุงธนบุรี โดยจัดตั้งการเมืองการปกครองมีลักษณะที่ยังคงดำรงไว้ซึ่งการเมืองการปกครองภายในสมัย

อยุธยาอยู่ก่อน โดยพระมหากษัตริย์มีอำนาจเด็ดขาดในการเมืองการปกครอง

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากสิ้นรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช **พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก** ได้สถาปนาตนขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี และทรงย้ายเมืองหลวงมายัง**กรุงเทพมหานคร** เริ่มยุคสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ในช่วงคริสต์ทศวรรษ ๑๗๙๐ กองทัพพม่าถูกขับไล่ออกจากดินแดนรัตนโกสินทร์อย่างถาวร และทำให้แคว้นล้านนาปลอดจากอิทธิพลของพม่าเช่นกัน โดยล้านนาถูกปกครองโดย **ราชวงศ์จักรี** นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จนกระทั่งถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรสยามอย่างเป็นทางการ

การเผชิญหน้ากับมหาอำนาจตะวันตก

ภายหลังจากที่พม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษในปี พ.ศ. ๒๓๖๙ พระมหากษัตริย์ไทยในรัชสมัยถัดมา จึงทรงตระหนักถึงภัยคุกคามที่มาจากชาติมหาอำนาจในทวีปยุโรป และพยายามดำเนินนโยบายทอດไมตรีกับชาติเหล่านั้น

อย่างไรก็ตาม สยามมีการเปลี่ยนแปลงดินแดนหลายครั้ง รวมทั้งตกอยู่ในสถานะรัฐกันชนระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศส ถึงกระนั้น สยามก็ไม่ตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก และเป็นเพียงประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่สามารถรักษาเอกราชของตนไว้ได้